

En unik bog

"Dine ord er en lygte for min fod, et lys på min sti" (Sl 119,105)

Hovedtanke

Bibelen er i flere henseender en unik bog. Denne påstand er såvel en kendsgerning som en bekendelse.

Introduktion

"Tro det eller ej, det er Bibelen." Dette overraskende svar gav ateisten Bertolt Brecht (dramatiker og lyriker) en journalist, der havde spurgt til hans foretrukne litteratur.

Det er åbenbart ikke nødvendigt at være en kristen for at kunne se og værdsætte det enestående ved Bibelen. Den forhenværende studievært Ulrich Wickert konstaterede: "Bibelen er en særdeles spændende bog. Den er selve grundlaget for store dele af den vestlige verdens kultur. Det er ikke muligt at forstå nogen kirke uden at kende Bibelen. Det samme gælder for en stor del af malerkunsten og litteraturen."

Marc Chagall (1887-1985), der benyttede talrige bibelske motiver i sine malerier, bekræftede denne indsigt: "Jeg har været betaget af Bibelen siden min tidligste ungdom. Den forekom mig dengang – og gør det stadig – at være den rigeste poetiske kilde nogensinde."

Immanuel Kant (1724-1804), oplysningstidens filosof, sagde: "Bibelen er bogen, hvis indhold selv vidner om dens guddommelige oprindelse. Bibelen er min ædlest skat. Uden den ville jeg være ilde stedt."

Når så bred en vifte af berømte og indflydelsesrige personligheder, der ikke er repræsentanter for kirken, viser Bibelen så stor respekt, må der vel være noget specielt ved "bøgernes bog", BIBLIA – BOGEN, Bibelen. Men hvad er det, der gør den så betydningsfuld? I denne uge ser vi på årsagerne til, at Bibelen er en bog uden sidestykke. Her skelnes mellem sagligt-objektive og personligt-bekendende argumenter.

"Vi vil altid finde lige netop så meget i Bibelen, som vi leder efter: noget stort og guddommeligt, hvis det er noget stort og guddommeligt, vi leder efter; noget vigtigt og historisk, hvis det er noget vigtigt og historisk, vi leder efter; ingenting, hvis vi slet ikke leder efter noget" (Karl Barth).

Overlevering og udbredelse

Rom 3,1-2

Hvad havde det jødiske folk, som de øvrige folkeslag ikke havde? Hvad er det egentlige grundlag for de hellige skrifers værdi?

Baggrund

Gud havde betroet Israels folk en uvurderlig skat, som det samvittighedsfuldt hægede om i flere tusinde år. Deres respekt for de hellige skrifter medførte, at jøderne opbevarede manuskripterne omhyggeligt, kopierede dem og gav dem videre til kommende generationer.

Til fordybelse

Fundet af Dødehavsrullerne (1947) bragte tekster frem i lyset, der var cirka 1000 år ældre end de hidtil kendte gammeltestamentlige manuskripter. Mindst lige så overraskende var den kendsgerning, at indholdet stort set var identisk på trods af talrige afskrifter. Indtil bogtrykkerkunstens opfindelse i det 15. årh. blev tekster skrevet af i hånden bogstav for bogstav, ord for ord.

Der findes over 5000 manuskripter/fragmenter af nytestamentlige tekster, der går tilbage til det 2. årh. Den ældste hele Bibel, Codex Sinaiticus, stammer fra det 4. årh. Dermed er Bibelen oldtidens *bedst overleverede bog*.

Til anvendelse

Bibelen regnes for at være verdenslitteraturens mest udbredte bog. I sin helhed findes den i dag på 700 sprog. Dertil skal lægges over 1500 Ny Testamenter og over 1100 enkelte skrifter – alt i alt cirka 3400 sprog. Der findes dog stadig 3500 sprog og dialekter, der mangler oversættelse.

Til eftertanke

Den Hellige Skrift har uden mén overlevet alle forsøg på at tilintetgøre den eller nedtone dens betydning. "Jeg våger over, at mit ord bliver udført" (Jer 1,12).

"Herre, bevar dit ord, denne ædle gave, for jeg foretrækker det frem for gods og rigdom. Skulle dit ord ikke gælde længere, hvad skulle troen da bygge på? Tusind verdener er for intet at regne, måtte jeg blot leve efter dit ord" (Nikolaus Graf von Zinzendorf, 1725).

Mangfoldighed og enhed

Hebr 1,1

**Hvad var kendetegnende for Guds tale til sit folk "i fortiden"?
Hvad betyder denne kendsgerning for måden at læse Bibelen på?**

Baggrund

Bibelen adskiller sig fra andre bøger, der ofte kun har én forfatter. Den udgør nærmest et lille bibliotek bestående af 66 skrifter af meget forskellig længde. Bibelens tilblivelse skyldes snesevis af mennesker: forfattere (skrivere), kompilatorer (personer, der sammenstiller materiale uden at have forfattet teksterne, fx salmer eller ordsprog) og redaktører (personer, der afrunder arbejdet). Tilblivelsen strækker sig over 1500 år – *hvilken enorm tidsperiode.*

Blandt deltagerne i dette usædvanlige, litterære "orkester" finder vi fårehyrder og konger, fiskere og præster, læger og profeter, lærde og uuddannede mennesker. De kom fra meget forskellige kulturer og tidsperioder og var, som alle mennesker, børn af deres tid – *hvilken enorm bredde.*

Hebræerbrevet understreger, at Gud har talt "mangfoldige gange og på mangfoldige måder". Dette hentyder ikke blot til de forskellige måder, hvorpå Gud har åbenbaret sig (drømme, visioner, engle osv.), men også til de mange variationer i form og indhold (lovtekster, digte, sange, lignelser, visdomsord, prædikener, breve, beretninger, fortællinger, bønner osv.) – *hvilken enorm mangfoldighed.*

Til fordybelse

Kan man i betragtning af denne forskelligartethed i indhold og opbygning overhovedet tale om skriftens "enhed"? Svaret afhænger af, om man i denne litteratur udelukkende ser menneskelige forfattere for sig, eller om man i deres ord også hører en anden stemme. Gang på gang har mennesker oplevet, at de i Bibelen har mødt Gud, der har talt til deres inderste.

Til eftertanke

"Bibelen er ikke så meget en bog, som den er en stemme; den levende Guds stemme" (Martin Buber).

Pålidelighed og troværdighed

1 Kor 15,1-8.14-19

**Hvad lægger Paulus stor vægt på, når han forkynder evangeliet?
Hvad betyder det for den kristne tro?**

Baggrund

For Paulus er budskabet om Kristus og troen på ham begrundet i en begivenhed, der ganske vist ikke kan bevises ved hjælp af historisk forskning, men alligevel er bevidnet på overbevisende og troværdig vis. Både Jesu død på korset og hans opstandelse på tredjedagen er blevet bekræftet af adskillige vidner. Den kristne tro hviler altså på et troværdigt fundament.

Til forskel fra andre helligskrifter (som fx Koranen i islam eller Bhagavadgita i hinduismen) er Bibelen forankret i historien. Den er altså hverken et filosofisk-spekulativt værk eller en samling tidløst-religiøse myter hinsides den oplevede virkelighed, men den vidner om Guds handlen i denne verdens historie.

Til fordybelse

Tæt forbundet med den jødisk-kristne tros forankring i historiske begivenheder (udgangen fra Egypten, indtagelsen af land, eksil, tilbagevenden; Jesu liv, død og opstandelse) er det faktum, at den er rodfæstet i profetier, hvis historiske opfyldelse bekræfter Guds tales troværdighed. Dette gælder såvel for profetier vedrørende Israels folk og dets nabolande som for messianske forudsigelser og apokalyptiske profetier om fremtiden og afslutningen på historien.

Til anvendelse

Ligesom de første kristne fandt den profetiske bekræftelse på deres tro på Kristus i den gamle pagts skrifter, opdagede også de tidlige adventister guddommelige profetier vedrørende verdenshistoriens forløb og afslutning i de bibelske tekster. På den måde styrkedes deres tillid til Bibelens troværdighed og pålidelighed. Den blev således til et virkningsfuldt, evangelisk redskab.

Til eftertanke

"Herren er *virkelig* opstået" (Luk 24,34).

Budskab og relevans

5 Mos 32,44-47
Joh 1,1-5.14; 14,6

Hvilken betydning havde Toraen for Guds folk?
Hvilken betydning har det levende ord for kristne?

Baggrund

"Guds lov er folkets *liv*. Som Guds ord er den virksom, ikke tomme ord (Es 55,11), og det gælder ikke først, når mennesker lever efter den, men ved at Gud i sit ord knytter sig til sit folk som en magt til liv og velsignelse" (Stuttgarter Erklæringbibel (SEB) 258).

Bibelen indeholder mange udsagn og vejledninger, der den dag i dag fortjener opmærksomhed og kan bidrage til et vellykket liv. De vedrører såvel det enkelte menneske (fysisk og psykisk sundhed, arbejde og fritid, ernæring og hygiejne) som familien (ægteskab og seksualitet, børn og opdragelse) og samfundet (økonomi og økologi, fred og social retfærdighed).

Til fordybelse

Til forskel fra tidligere åbenbaringer og som højdepunkt har Gud *nu ved dages ende* talt gennem sin søn (Hebr 1,2). Dermed findes der ikke længere kun det talte og det skrevne Guds ord, men Kristus selv, det inkarnerede Guds ord. Han er det egentlige omdrejningspunkt og hele Den Hellige Skrifts mål, der *i ham* til syvende og sidst udgør enheden og det egentlige fokus. Således bliver Kristus det sande, livgivende Guds ord (Joh 5,39).

Til anvendelse

"Den Hellige Skrift er, uanset hvor og hvornår man åbner den, en uudtømmelig og uendelig dyb kilde med friskt vand. Jo mere jeg øser af den, jo gavmildere er kilden."

"Ingen kan gøre os en større velgerning end at give os kærlighed til Den Hellige Skrift og hjælpe os med at forstå den."

"Et kristnet menneskes frihed består i, at han frivilligt bøjer sig under Gud og hans ord" (Friedrich von Bodelschwingh, 1831-1910).

Til eftertanke

"De ord, jeg har talt til jer, er ånd og liv" (Joh 6,63).

Indflydelse og effekt

2 Kong 22-23
Rom 12,1-2
Hebr 4,12

Hvilken reaktion medførte det, da lovbogen blev fundet, og hvilke varige følger fik det?

Hvilken potentiel styrke besidder Guds ord?

År 621 f.Kr., da kong Josija var omtrent 25 år gammel, opdager ypperstepræsten Hilkija *lovbogen* – sandsynligvis Toraen eller Femte Mosebog. I løbet af sin fars (Amons) og bedstefaderens (Manasses) regeringstid var skriftrullen gået tabt som følge af tilbedelsen af hedenske afguder – Ba'al, Ashera og *hele himlens hær* (2 Kong 21,3-9).

Da Josija hører om pagtsbetingelserne, river han sine klæder i stykker, for han indser, hvor langt han og hans folk har fjernet sig fra tilbedelsen af den sande Gud. Han påbegynder straks en reform(ation) i landet, idet han lader højene, hvor man ofrede, rive ned og sørger for, at de fremmede gudebilleder bliver ødelagt.

At lovbogen er blevet genfundet, fører til syndserkendelse, anger og oprigtig forandring. Det begynder med Josija og breder sig som ringe ud over hele Judas land.

Til anvendelse

"Tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes" (Rom 12,2). "For Guds ord er levende og virksomt og skarpere end noget tveægget sværd; det trænger igennem, så det skiller sjæl fra ånd og marv fra ben og er dommer over hjertets tanker og meninger" (Hebr 4,12).

"Man kan ikke bare læse Bibelen ligesom andre bøger. Man må være parat til virkeligt at spørge den. Kun på den måde lukker den sig op. Det er kun, hvis vi forventer det afgørende svar fra den, at den giver os det. Det er, fordi det er Gud, der taler til os i Bibelen." – "Jeg tror, at det ene og alene er Bibelen, der er svaret på alle vore spørgsmål, og at vi blot behøver at spørge vedholdende og ydmygt for at få svaret fra den" (Dietrich Bonhoeffer).

Oprindelse og autoritet

Joh 14,26;
15,26; 17,17

Hvordan virker sandhedens ånd sammen med sandhedens ord?

Baggrund

Bibelen – kristenhedens helligskrift – er blevet til på grund af Guds tale og handlen, og fordi mennesker, ledt af Ånden, tillidsfuldt har lyttet til Guds stemme. Det er dens guddommelige oprindelse, der giver Bibelen dens uforlignelige autoritet, der er uafhængig af tidsepoker og kulturer.

Til fordybelse

"Det var Guds vilje at fortælle verden sandheden gennem menneskelige redskaber. Gennem Helligånden har han selv gjort det muligt for mennesker at udføre denne opgave. Uanset, hvad der er blevet talt eller skrevet, har han ledt tankerne til disse valg. Skatten blev betroet til jordiske *kar (budbringere)*, men ikke desto mindre er den fra himlen" (Ellen White, *Für die Gemeinde geschrieben*).

Til anvendelse

"Gud har i sit ord overdraget menneskene den kundskab, som er nødvendig for deres frelse, og Den hellige Skrift bør betragtes som en autoritativ, ufejlbarlig åbenbaring af Guds vilje. Skriften er standarden for karakteren. Den åbenbarer den kristne lære, og det er ud fra Skriften, at menneskene skal bedømme deres erfaringer" (Ellen White, *Mod en Bedre Fremtid*, s.12)

Til eftertanke

Bibelens sandhed kan ikke bevises med argumenter. Den vil vise sig i menneskers liv. Tillid til Guds ord opstår under Guds Ånds påvirkning (Rom 8,16). "Helligåndens vidnesbyrd er bedre end alle beviser" (Johannes Calvin, *Institutio I, 7,4*).

Resumé

Bibelens overlevering og udbredelse, mangfoldighed og enhed, pålidelighed og troværdighed, budskab og relevans, indflydelse og effekt og oprindelse og autoritet er helt unik. Gud taler til os gennem Bibelen – også i dag.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål	1. Hvilken type litteratur kan I bedst lide at læse: romaner, biografier, digte, fagbøger... ?
Supplerende spørgsmål	2. Hvilke dele af Bibelen er I især tiltrukket af og hvorfor: historie(r), profetier, salmer, ordsprog, breve/hyrdebrev, evangelier... ?
Rom 3,1-2	3. Hvilke fordele har vi som kristne i forhold til andre mennesker og religioner?

Hvilken rolle spiller Bibelen i den sammenhæng? |
| Hebr 1,1 | 4. Gud har talt til os mangfoldige gange og på mangfoldige måder.

Opfatter I Bibelens mangfoldighed og forskellighed i udsagn snarere som en belastning eller snarere som en fordel? |
| 1 Kor 15,1-8;
14-19 | 5. Hvor meget betyder historisk troværdighed og pålidelighed, hvad bibelske udsagn angår, for jer? |
| 5 Mos 32,44-47 | 6. Er Bibelen for jer en læsebog eller snarere en livsbog?

Hvad er forskellen på de to ting? |
| Afsluttende spørgsmål | 7. Hvordan har Bibelen præget og forandret jeres liv? |